



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

9668

Aşağıdaki soruların **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet ÖZHASEKİ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Bilindiği gibi Çin Halk Cumhuriyeti'nin 2018 yılında çöp ithalatını durdurması ile Türkiye'nin özellikle Avrupa'nın çöp merkezi haline geldiği defalarca basına yansımıştır.

İstatistiklere göre Türkiye, 2021'de de Avrupa Birliği'nin en fazla katı atık gönderdiği ülke olmuştur. 2021 yılında AB üyesi ülkelerden Türkiye'ye ihraç edilen katı atık miktarı 14,7 milyon tona ulaşmış durumdadır. AB istatistiklerine göre Avrupa ülkelerinin en çok atık gönderdiği ülkeler arasında Türkiye'den sonra Hindistan ikinci sırada yer alırken, Mısır üçüncü sırada yer almaktadır.

2018 yılından itibaren Türkiye'de yurt dışından getirilen atıkları geri dönüştürmek için, ithal ettikleri plastik başına devlet teşviki alan tesisler kurulduğu da basına defalarca yansımıştır.

Çöp ithalatına gelen tepkiler nedeniyle dönemin iktidarının 18 Mayıs 2021 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan tebliğ ile Türkiye'de plastik atık ithalatını yasakladığı, ancak karardan 45 gün sonra plastik atık yasağını geri çekildiği de bilinmektedir.

Bir süredir çeşitli bölgelerimizdeki ormanlık alanlara ve özellikle Çukurova'daki tarım alanlarının çok yakınına dökülen çöpler kamuoyunun gündemine gelmektedir.

Öte yandan Türkiye, Tehlikeli Atıkların Sınırlar Ötesi Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi'nin taraf ülkelerinden biridir. Bu sözleşmede, tehlikeli ve diğer atıkların, sanayileşmiş ülkelere gönderilmekte olan ülkelere doğru taşınması üzerinde yoğunlukla durulmaktadır. Bundan da anlaşılacağı gibi dünya genelindeki atıklar, sanayileşmiş ülkelere gönderilmektedir.

Bilindiği gibi Türkiye'nin en önemli tarım havzalarından biri olan Çukurova, ülkemizin taze meyve sebze ihtiyacının da oldukça önemli bir kısmını sağlamaktadır. Bu yanı sıra bakıldığında bölgedeki tarım topraklarının kimyasal bir kirlenmeye maruz kalması durumunda bunun tarıma, hayvancılığa, sebze ve meyve üretimine telafisi mümkün olmayan zararlar vereceği kuşkusuzdur. Aynı zamanda bölgedeki Adana, Mersin, Osmaniye gibi kentler dikkate alındığında, Çukurova ülke nüfusunun önemli bir bölümünün yaşadığı bölgedir. Bölgedeki tatlı su kaynakları da hem bölge tarımı için hem de diğer canlıların temel yaşam kaynağı olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

Türkiye için bu denli önemli olan Çukurova bölgesinin çöp ithalatının merkezi yapılmasına yönelik çalışmalara hız verildiği görülmektedir. Ülkemiz Avrupa'nın çöplüğü durumuna getirilmişken, şimdi de Adana'da 15-17 Şubat 2024 tarihleri arasında Çöp Teknolojileri Fuarı açılması gündeme gelmektedir. Fuarı organize eden firma yetkilileri geri dönüşüm ve atık sektörünün Adana'da bir araya geleceğini, fuarda 80'i aşkın katılımcı firmanın yer alacağını, başta Avrupa, Asya ve Afrika olmak üzere dünya genelinden 5 bin 500 sektör profesyonelinin fuarı ziyaret etmesini hedeflediklerini ve yeni ticari iş birlikleri yapmayı amaçladıklarını ifade etmişlerdir.

Bu bağlamda:

- 1- Bakanlığınızın Çukurova bölgesini Türkiye'nin atık ithalatı merkezi haline getirmek gibi bir hedefi var mıdır?
- 2- Yurt dışından atık ithal eden firmalara devlet tarafından teşvik/destek verilmekte midir? Verilmekte ise bu firmalar hangi ölçütlere göre belirlenmektedir?
- 3- Türkiye'de atık ithal eden firmaların tamamının (yıllara göre) yıllık kaç ton atık dönüştürme kapasitesi bulunmaktadır?
- 4- Türkiye'nin yıllık atık ithalatı yıllara göre toplam kaç tondur?
- 5- Türkiye'ye atık ihracatı yapan ülkeler hangileridir? Bu ülkelere Türkiye'ye yıllara göre yıllık kaç ton atık gönderilmiştir?
- 6- Türkiye'ye atık ihraç eden ülkelerin gelişmiş sanayi ülkeleri olduğunu bilinmektedir. Atıkların dönüştürülmesi için o ülkelerde mevcut olmayıp Türkiye'nin sahip olduğu hangi teknolojik ve bilimsel olanaklar vardır?
- 7- Türkiye tarafından ithal edilen atıkların ulaştıkları merkezler hangi illerimizdedir? Bu merkezlere yıllara göre kaç ton atık ulaşmıştır?
- 8- İthal edilen atıkların çevreye, tarım topraklarına, su kaynaklarına ve havaya zararının olmadan dönüştürülmesi konusunda Bakanlığınız nasıl bir takip ve kontrol sistemi uygulamaktadır? Bu konuda bakanlığınızın düzenlemiş olduğu denetim raporları mevcut mudur?
- 9- İthalatçı firmaların, yol kenarlarına, meralara, doğal yaşam alanlarına ve kent çeperlerine atık bıraktıkları yönünde herhangi bir bulgu var mıdır? Bu durumun engellenmesi için bakanlığınız hangi önlemleri almıştır?
- 10- Türkiye'de atık tesislerinde çok fazla yangın çıktığı bilinmektedir. Bunun nedeni nedir? Bakanlığınızın bu çerçevede herhangi bir çalışması var mıdır? Bu yangınlar söndürüldükten sonra itfaiye tarafından tutulan raporlar neden kamuoyuna açıklanmamaktadır?
- 11- Avrupa Komisyonu son verdiği kararla OECD ülkelerine, yani Türkiye'ye çöp ihracatına önümüzdeki 4 yıl içinde aşamalı olarak son verme kararı almıştır. Bu zaman içinde gönderilen atıkların, düzenli bir biçimde bertaraf edilip edilmediğini görevlendirdiği uzmanlar aracılığıyla denetleyecektir. Fuar yapılmasının bu kararla herhangi bir bağlantısı var mıdır?
- 12- Adanalılar "çöp fuarının" kentlerinde düzenlenmesini istememekte, tepkilerini dile getirmektedirler. Bu tepkiler karşısında söz konusu fuarın iptal edilmesi söz konusu mudur?